

Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ»
16-18 червня 2021 року, м. Одеса

Бабіна В.О.

канд.політ.наук, доцент кафедри міжнародних відносин та права,
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

ІНШИЙ ПОГЛЯД НА РЕГІОНАЛІЗАЦІЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРАВОВИЙ ПРОСТІР

Глобалізація істотно змінює співвідношення національної держави і міжнародного співтовариства, взаємодію національних правових систем і системи міжнародного права, регіональних міжнародно-правових систем. Під її впливом діяльність держав ще більше стає залежною від прийнятих міжнародних зобов'язань. Слід звернути увагу на ті факти, що одна держава, прикладом Франція, зобов'язана виконувати одночасно зобов'язання в рамках ЄС, а також взяті за іншими міжнародно-правовими договорами, включаючи в рамках Ради Європи, ОБСЄ, міжнародних організацій універсального рівня і т.п. Це підкреслює те, що глобалізація не лише посилює розширення наднаціональних структур, організацій.

Міжнародний регіоналізм має багато граней. Раніше це була реакція на несприятливе міжнародне оточення, зараз це позитивне явище, що відбиває солідарність. В результаті формується тісна мережа відносин співробітництва і примусові для держав механізми контролю. У деяких умовах регіоналізм сприяє появі специфічних видів правопорядку - наднаціонального правопорядку в рамках ЄС, як і єдиного митного або економічного союзу. На думку ряду вчених, вони спираються на загальну економічну політику, яка підпорядковує держави-члени більш ефективному міжнародному економічному порядку, ніж той, що існує у всесвітньому масштабі.

Політика «регіоналізації» спричинила кардинальні зміни практично у всіх країнах світу, які стосуються підстав, принципів і філософії державного управління та місцевого самоврядування. Головні напрямки цих змін націлені на подальшу демократизацію управління, адміністративні реформи органів влади, децентралізацію і деконцентрацію повноважень і відповідальності. Зміни також відчуються в умовах формування і розвитку поняття «європейський правовий простір» як юридичного слідства загальноєвропейського процесу.

Концепція цього простору є результатом тривалого історичного розвитку ідей забезпечення єдності держав європейського континенту за допомогою правових засобів.

Європейський правовий простір містить все позитивне, що досягнуто у взаєминах держав Європи в різних правових формах їх співпраці. Разом з тим європейський правовий простір передбачає подальший розвиток не тільки за допомогою міжнародного права, а й шляхом відповідної еволюції і зближення

Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ»

16-18 червня 2021 року, м. Одеса

європейських національних правових систем. Це своєрідна регіональна правова система наднаціонального характеру, яка об'єднує національні правові системи європейських країн та правові системи беруть участь в загальноєвропейському процесі міжнародних організацій.

Поняття «європейський правовий простір» включає в себе спрямовані на порозуміння і співпрацю правові установки, процедури, механізми. Але воно ширше і включає новий момент, а саме розвиток національних правових систем, з тим щоб забезпечити необхідні передумови загальноєвропейської правової спільності. Його зміст визначається не тільки нормами, принципами та стандартами, створеними національними правовими системами держав Європи, європейськими регіональними організаціями, а й відповідними механізмами зближення цих систем, їх інтернаціоналізацією. Зближення правових систем охоплює, в свою чергу, не тільки правові норми, а й такі важливі юридичні явища як правова культура, правова свідомість, уявлення про цінності права.

Якщо раніше, говорячи про співробітництво та зближення держав, акцентувалися в основному на міжнародному праві і його розвитку, то тепер до цього слід додати національний правовий розвиток в напрямку до правової державності. Вчені-юристи виділяють кілька рівнів аналізу європейського правового простору: правова сім'я, правова держава, співпраця в рамках міжнародних організацій, співпрацю між самими міжнародними організаціями, взаємодія правових систем і т.п.

Таким чином, глобалізація, міжнародне право та його прогресивний розвиток, що відповідає цьому еволюція внутрішньодержавного законодавства, судової практики, а також порівняльне вивчення правових систем їх взаємодія, ряд інших факторів найбільшим чином вплинули і продовжують впливати на становлення регіональних міжнародно-правових систем. Безумовно, найефективнішою серед них є відповідна система європейського рівня, тобто європейський правовий простір або правова система Європейського Союзу.

На відміну від глобального або міжнародного права, регіональні міжнародно-правові системи можуть виявитися найбільш ефективними, оскільки займаючи свого роду проміжне становище, вони ближче і доступніше до основної соціальної цінності - людини, територіальним громадам та іншим соціальним спільнотам, традиціям і звичаям, існуючим правовим системам і правовим сім'ям, так само як і до процедур управління, контролю матеріально-фінансових ресурсів, залучення до відповідальності. У будь-якому випадку, це результат і глобалізаційних, і інтеграційних тенденцій, і відповідно процесу регіоналізації.

Щоб належним чином регулювати глобалізаційні процеси, на сьогоднішній день в системі міжнародного права необхідно вирішити ряд суттєвих проблем. Перш за все, це інститут міжнародної правосуб'єктності, яка не кодифікована і регулюється найчастіше ustalеними в міжнародному праві звичайними, рідше договірними нормами. Може бути, тому правосуб'єктність

Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ»
16-18 червня 2021 року, м. Одеса

Південної Осетії, Абхазії, Палестини та інших учасників міжнародно-правових відносин не є загально визнаною. Вимагає реформування і удосконалення договірної основа функціонування Організації Об'єднаних Націй, створена в 1945 році. З того часу істотно змінилися самі міжнародні відносини, їх учасники, пріоритети і напрямки розвитку світової спільноти. Чи не зменшуючи роль і призначення ООН, ця організація не завжди своєчасно реагує на виклики сучасного світу, тієї ж глобалізації.

Безумовно, слід видаляти увагу і ефективності функціонування інших міжнародних організацій, так само як міжурядового, так і неурядового характеру, наднаціональним утворенням, транснаціональним компаніям, ролі та значенню людини і громадянина в сучасному урбанізованому світі, глобалізованому інформаційному суспільстві.

Доцільним є розробка та впровадження механізмів імплементації норм міжнародного права, забезпечення належного виконання взятих міжнародних зобов'язань, як і зближення національних правових систем, взаємодії регіональних міжнародно-правових систем в умовах їх інтеграції та глобалізації. У зв'язку з цим великі надії покладаються на сучасну науку, зокрема, теоретико-правові науки, історико-правові науки, науку міжнародного права, порівняльного правознавства і т.п., дослідження різних сторін, тенденцій і перспектив правового розвитку.

Література:

1. Топалова Е. Х. Наближення вітчизняної системи врядування до європейських стандартів: регіональний рівень : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. наук з держ. управл. : спеціал. 25.00.02 . Од., 2008. 20 с.
2. Європейська хартія регіональної демократії: науково-практичний коментар/ Автори-укладачі: Т. М. Безверхнюк та ін.; Асоціація дослідників держ. управління. Од.: ХОББИТ ПЛЮС, 2008. 186 с.
3. Тихомиров Ю.А. // Глобализация и развитие законодательства: Очерки / Отв. ред. Ю.А. Тихомиров, А.С. Пилюкин – М.: ОАО «Издательский дом “Городец”», 2004. С.71–73.
4. Гнатовський М. М. Становлення та тенденції розвитку європейського правового простору : дисерт. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право. К., 2002. 19 с.
5. Урсул А.Д., Урсул Т.А. Глобализация в перспективе устойчивого будущего // NB: Вопросы права и политики. - 2013. - 5. - С. 1 - 63. URL: http://www.e-notabene.ru/lr/article_794.html
6. Рыжов В. Б. Формирование универсального международного права: отношения ЕС со странами южного полушария // Право и политика. - 2011. - 7. - С. 1149 - 1153.